

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

V. Qua itidem repudiata, Catharinam Hauardam sibi copulat, Cromuelo
prius sublato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

IV. Iam advenerat tempus, quo Anna, Gulielmi Clivia Ducis soror ex pacto cum certis Germaniæ Principibus inito, Henrico nubere debebat: quam etiam ob causam magno splendore ac pompa in Angliam adducta, & triduo post ab Henrico Grenvicum deducta est. Hæ nuptiæ magnum videbantur allaturæ rebus Protestantium incrementum; Cromvelo earum actori, non mediocre felicitatem, longe maximam vero utilitatem Duci Clivenfi, cuius hac ratione contra Imperatorem majores futuræ vires videbantur. Sed omnia in contrarium cesserunt, Deo ostendere nobis volente, ea qua humanis vixæ consiliis etiam stabilissima videntur, arenoso tamen fundamento superædificata esse. Nam & Protestantes à Cæsare debellati sunt, & Henrico ad partes Cæsaris transeunte Gulielmus Clivia Dux Geldrensi ac Iuliacensi amissis Principatibus, supplicem se Carolo sistere coactus est, & Comvelus denique iustas scelerum suorum pœnas tandem incurrit. Nunc tamen voluit Deus ad tempus Comvelum evehere, cuius ego honores, quos hoc procurato matrimonio consequutus est, breviter recensabo. ut tanto major ac tristior agnoscat eum calamitas & ruina. Idibus igitur Aprilis ipse ab Henrico Essexiæ Comes, simulque magnus Regni Camerarius creatur: filius autem eius Gregorius Baronis dignitate ornatur.

In quorum beneficiorum compensationem Comvelus rationem inivit, qua ex populi damno Regium fisco locupletaret. Nam coactis comitiis publicis Londini, Comvelus censuit (nec, quamvis plurimis læderentur, quisquam refragari ausus est) *uti æstimatis omnium Angulorum bonis & possessionibus, Decima una, & quatuor Quinta decima Regi decernerentur; adeo, ut qui viginti aureis æstimaretur, octo; qui vero centum, quadraginta; id est, plus quam tertiam bonorum omnium partem, Regio fisco penderet.* Atque hoc ipsum eodem illo anno nondum plane elapso factum est, quo Rex omnium Monasteriorum bona ac census in suam potestatem redegerat, fisco eius tanquam inexplebili quodam gurgite omnia absorbente. Eisdem Comitiis decretum est, *ut ordo sacrorum militum S. Ioannis, quos Rhonienses vulgo appelebant, qui quasi propugnaculum quoddam sunt Christiani orbis, in universa Anglia omnino tolleretur, eorum proventus omnibus in fisco Regium redactis.* Cromvelus, qui nihil jam posse existimaret fortunam & summam auctoritatem suam evertere, excæcatus magnitu-

dine sua, intolerabilem exercebat in omnes crudelitatem. Nam & Doctorem Vilsonum, & Episcopum Ciestriensem, & Richardum Farmerum ditissimum civem Londinensem, in carcerem conjiciendos curavit: & Ioannem Novellum equitem auratum, delatum Regi ut suspectum, gladio ferri iussit: & plurima alia hujusmodi scelera perpetravit. Quin Legem quoque insuper tulit, *ut si quis in posterum etiam absens atque indicta causa, læsæ Majestatis damnaretur, non minus rite damnatus haberetur, quam si omnibus adhibitæ legitimis formulis per duodecim virale iudicium, ad quod causæ criminales pertinent, condemnatus fuisset.* Quam Legem quum adversus alios à se laram arbitrareretur, contra se ipsum tulit, nam per eam est ipse postea & condemnatus & capite plexus.

V. Henricus, quem libidines suæ defatigabant verius, quam exsatiabant tædio Annæ affici, & conjugium eius fastidire cepit. Cujus rei causam fuisse ajunt, vel quod, quum oratores suos ad conventum Smalcaldicum legasset, ut Anglicanam Religionem, suumque Schisma & Evangelicum Primatum, Protestantibus Principibus probaret, illud neutiquam obtinere potuerit, illis hæc omnia tanquam hæretica detestantibus: Vel, quod quum Carolus V. Cæsar cum Galliarum Rege federe percussio, in Belgium jam salvus pervenisset, & Ducem Clivensem in magnas angustias conjecisset, Henricus de incunda iterum cum Carolo amicitia cœperit cogitare. Ad quas causas hæc quoque accessit, quod Anna Clivenfis quum Germana esset, nec Anglicanam linguam aut consuetudinem nosceret, non potuit Henrici animum, deditum luxui & voluptatibus, oblectare, aut in officio continere. Itaque in puellam quandam, cui nomen Catharinæ Havardæ fuit, quomodo Annam à se disjungeret, deliberavit.

Interea Saxonix Dux, & Hassiæ Landgravius, aliisque nonnulli Germaniæ Principes, arma in Cæsarem sumpturi, Henricum sollicitarunt, ut eidem federi, quemadmodum se facturum primo conventu Smalcaldico promiserat, subscriberet. Henricus, qui postea mutatis nonnihil rebus, Cæsari fidem dederat, se federi illi renunciaturum, ne fidem violaret, aut de novo in se Cæsaris iram concitaret, negavit Germanis quod postulabant. At Cromvelus, cuius ministerio cuncta gerebantur, quod propter societatem hæresis Germanis gratificari cuperet, nec ignoraret Henricum sibi à Cæsare timere, & moleste

non laturum, si Cæsar bello Germanico detineretur, illo inscio, statuit ipsius nomine subscribere. Non desunt auctores, qui affirmant, Cromvelum hæc Regis iussu fecisse, idque ut satisfaceret Principibus Germanis, nec Henricus iusjurandum Imperatori datum nimis aperte violaret. Certe Cromvelus, quem Henricus propter Annam Clivensem, odio habebat, hoc facto imprudens incidit in laqueos, quos aliis tendebat. Imperator enim re intellecta, de non servata fide, & federe cum hostibus suis percusso, cum Henrico expostulavit. Henrico, sive quod conscius non esset, sive quod hoc per Cromvelum fecisset, nihil sibi ea de re constare, interposito iurejurando, protestante: Cæsar federis exemplum ad Regem misit. Quod ubi Cromveli manu subsignatarum didicit, culpam à se amolitus, in illius malitiam coniecit, affirmans id à Cromvelo & inconsulto se, & invito esse factum. Quam ob causam quum Cæsar aliis literis Cromveli perfidiam apud Regem gravissimè accusasset, & ut pœnas scelere dignas daret postulasset: Rex occasione à Cromvelo primum, deinde minore negotio ab Anna Clivensi eadem opera sese expediendi lætus, Cromvelum, quem blandissimo vultu exceperat, interea interitum ei machinas, iussit postera luce in Eboracensi palatio adesse, habere enim se non parvi momenti negotia consultanda. Venit Cromvelus magna pompa lætus, & insigni clientum stipatus multitudine. Ingressus Senatum ubi confedisset, & sermonem nonnullis de rebus exorsus fuisset: Thomas Haurdus Dux Norfolciæ magnus Regni Mariscalcus, & Catharinæ Haurdæ, quam Rex erat ducturus, avunculus (ut appareret, hæc omnia Annæ odio, & ut Rex Haurda sua potiretur, gesta fuisse) Cromveli sermonem interrumpens, *De his (inquit) Cromvele, videbitur aliis: nunc autem de aliis rebus agendum est, respondendumque tibi coram Rege de criminibus quorum incusaris, ut qui iniquitate tua & prodicione hanc fere Republicam perdidisti. Ea que ego de causa te Regis nomine comprehendendo, iubeoque ut me sequaris. Simulque pro more, virgula quam manu tenebat, Cromvelum Dux tetigit.* Ille adeo hoc casu obstupuit, ut vix auribus oculisque suis, se ita se habere, crederet. Quo stupore ligata lingua, tanquam inopinato ictu percussus, nec quid diceret, nec quid faceret, in promptu habebat, sed necessitate compellente, Ducem egredientem subsequutus est. Dux autem inspectante universa multitu-

dine, quam talis eventus non minor admiratio quam gaudium capiebat, cum militum præfecto captivum tradidit, ut in arcem duceret. Atque hunc summus ille rerum omnium rector ac moderator Deus felicitatis Cromveli voluit esse finem: qui, ut pœnarum suppliciorumque tempus cuique assignat, hac quidem vice in miserum Cromvelum iustam iram suam effudit, post mensem tertium nondum elapsam, ex quo ad summam dignitatem Henricus eum exerat, hoc est, eo tempore, quo humanum iudicium, cui ad providentiæ divinæ arcana non datur penetrare, nihil minus, quam hunc fore eius exitum cogitasset.

Actor, qui fuit Rex ipse Henricus, volebat ut secundum legem, qua paulo ante ipse rogaverat, absens atque indicta causa condemnaretur, atque ita eodem, quem in alios acuere, ipse gladio periret. Convictus igitur criminum, hæreseos, perduellionis, felonix, quam vocant (cujus generis sunt furta, homicidia & similia) ac demum peculatus seu reperundarum, pronunciata sententiâ, publice supplicio afficitur, & unâ cum ipso crematur Gualterus Baro Hungerfordius, de scelere quodam infando condemnatus. Bona vero omnia, quæ ad Cromvelum pertinebant, statim publice sub hasta venierunt. Occiso Cromvelo Rex misit evestigio qui nuntiarent uxori Annæ, non expedire multis de causis, ut diutius matrimonio conjungerentur. Et quanquam Majestati suæ non d. essent legitime rationes, ob quas severius suo iure eum illi agere posset, maxime quod hæresi depravatam sciret; tamen in eorum gratiam, & quorum familia oriunda esset, quam posset, benignissime se eam dimissurum, & cupere ut à matrimonio ipsa discedat. Anna cognito Regis morbo, quum amisso, quod haberat præsidio, non jam disceptandi causam suam adesse tempus probè sciret, morem gerere constituit, Sed ut prætextum ignominix suæ haberet, & sinisterius suspicandi causas præcideret, in Senatu ultro facta est, se ante nuptias Henrici cum alio quodam clanculum contraxisse: quod falsissimum tamen fuisse proditur. Audita Annæ confessione, Comitiorum auctoritate divortium interpositum est inter Henricum & Annam post sex menses quæ ducta fuerat duxitque octavo deinde die Henricus quintam uxorem Catharinam Haurdam: ex quibus quinque vxoribus duæ Catharinæ fuerunt, & totidem Annæ, omnes ferè pares calamitate, & una præterea Java Seimera.

VI. Hoc-